

Славко

Ніна Бічуя

Щодня з продовольчого магазину виносять безліч ящиків і звалюють у під'їзді найближчого будинку. На ящиках наклеєні білі, рожеві, сині папірці з незрозумілими скороченнями і цифрами.

Ящики височать у під'їзді аж до стелі і загрожують звалитись на голову перехожим. Вони відсвічують дерев'яними ребрами і жовтими боками. Вдень і ввечері кожен старанно обминає їх, з острахом позираючи на дерев'яні піраміди.

Для директора магазину порожні ящики — тара, яку необхідно точно підрахувати і завчасно здати. Для двірнички тітки Марти — це сміття.

А хлопчаки, незважаючи на заборону директора і на тітчині погрози, розтягують тару. Навіть на горище витягли. В Андрія Голуба, на прізвисько Тюлька, є ключ під горища.

Тара в їхній уяві перетворюється на багатоповерхові будинки, і атомні криголами, і колони автомашин. Одного разу це була навіть Ейфелева вежа. Про Ейфелеву вежу розповів хлопцям Славко Худяк. Він може розповісти не тільки про Ейфелеву вежу. Звичайно, якщо хлопці схочуть слухати. Якщо Андрій Голуб, на прізвисько Тюлька, не скаже, що все це неймовірна дурниця — те, про що розповідав Славко, і не запропонує піти на базар "купувати" черешні. Ось як це буває:

— Скільки коштують черешні?

— Сорок копійок.

— Відро?

— Кілограм.

— Оці червиві? Оці дрібненькі?

Тюлька кривиться і спльовує.

— Червиві? А ти покуштуй!

Тюлька, ніби неохоче, бере жменю черешень, їсть.

— Гіркі,— говорить, доївши, і команда рушає далі.

Славко не ходить на базар. Він вважає, що це нечесно. Що так не годиться. А Тюлька каже:

— Сам себе кривдиш. Не хочеш, як хочеш.— І до хлопців:— Чистоплюй цей Славко!

Всі мовчать. Тюлька — капітан і не любить, коли з ним не погоджуються. Та Славко не погоджується, і тоді на подвір'ї зчиняється бійка. Ящики тоді — справжнісінькі барикади, без яких не обійтись...

Якось, будуючи "корабель", хлопчаки надібали поміж порожніми ящиками один ще не розпечатаний, оббитий цвяхами. Перший помітив його Степан із п'ятої квартири.

— Ого! — сказав Степан із п'ятої квартири.— Оце так штука!

Хлопці прочитали наклейку: "Печиво. Сорт I. Ціна... Кондфабрика..."

— Як він сюди потрапив? — почав розмірковувати Ігор, наступаючи на ящик ногою.

— От дурень! Чи тобі не все одно! Налітай, братця, задарма віддам! — сказав Тюлька і вийняв з кишені залізяку, щоб відкрити ящик.

— Не чіпай! — ухопив його за руку Славко.— Віднесемо в магазин. Все-таки товар.

— Тю-тю! Нехай не ловлять гав!

Степан, Ігор, Сева — всі були за те, щоб відкрити ящик. Мишко Колюн стояв мовчки, не наважуючись заперечити хлопцям.

— Чистоплюй чортів! — лаявся Тюлька.— А якби його миші згризли! Або під дощем намок?

Ці докази на Славка не вплинули. Він сів на ящик. І нічого з ним не вдієш, бо на подвір'ї прала білизну Кончакова з першої "А", а на другому поверсі сиділа на стільчику бабуса Макушак і спостерігала хлопчаків.

— Вставай! — сичав Тюлька.

— Ні!

Тюлька не витримав. Ударив Славка, що сили було. У Тюльки був важкий кулак.

В цей час Кончакова запитала:

— Що ви тут робите, шибайголови?

Славко мовчав і з ящика не підводився.

Тюлька сплюнув:

— Можеш подавитись цим ящиком. Ходімо, братця.

Всі пішли, тільки Мишко лишився і запропонував:

— Віднесімо до магазину.

— Не хочу,— відповів Славко, встав і гукнув навздогін товаришам:

— Тюлько, допоможи, бо Мишко сам не донесе.

Тюлька і не глянув на Славка, а Мишко таки поволік ящик до магазину...

Наступного дня всі з якимось острахом дивились на Степана, що з п'ятої квартири. А він говорив швидко, захлинаючись і розмахуючи руками, гордий з уваги товаришів:

— Не вірите, то запитайте у мами і в тітки Марти, бо вони були за свідків і все бачили, і це факт, що Славків батько злочинець, його заарештували, і він тепер буде... сидіти.

Звичайнісіньке, буденне слово набрало раптом грізного і страшного змісту. Якось дико було чути його, це слово, і ящики вже не були ні кораблем, ні величним будинком, ні Ейфелевою вежею, про яку розповідав Славко Худяк,— ящики стали звичайнісінькою тарою.

— А ще, бачите, вдає з себе чесного — ящика в магазин... Нехай би про татуса свого подумав,— сказав Ігор, на прізвисько Лапа. Глянув на хлопців, ще раз на Тюльку, але всі мовчали.

І раптом побачили Славка. Він стояв на східцях, заклавши руку в кишеню, неначе не помічав хлопців, і дивився на горобців, що сиділи на дереві, і на сіру стіну будинку, де хтось дуже давно, ще коли навіть Славка не було в цьому дворі, ні навіть на світі, дуже давно хтось чимось чорним написав: Юля Віктор = любов, і поставив дату: 1948 рік. Дощ і досі не змив дату, тільки літери трохи стерлись, і тепер там було: Юля +

іктор — лю ов. І ще дивився Славко під ноги, на сірі камінні плити подвір'я, йому треба було пройти по них повз маленьке деревце, на якому зачепився білий паперовий голуб, повз лавочку, де сиділа вечорами бабуса Макушак, і повз кущик бузку, бо інакше не вийдеш на вулицю, а мама послала по хліб, мама сидить і плаче, мама послала по хліб і по якісь ліки... Подвір'я безмежне, але треба йти, мама просила принести хліб, хоч, мабуть, вона його не їстиме. І Славко рушив. По сірому каменю, повз деревце. Тепер знов сірий камінь, і лавочка. І кущик. І Ейфелева вежа. А, яка там Ейфелева вежа. Звичайнісінькі ящики. Дерев'яні ящики.

— Гей, Славку, слухай, це правда, що...— і тут раптом Степанів голос зойкнув:

— Чого ти лізеш, Тюлько безхвоста! Не бийся!

— Заткнись! — прошепотів Тюлька. І гукнув:— Славку, це правда, що приїздить румунський цирк?

— Не знаю,— каже Славко й несвідомо проводить рукою по обличчю, розтягує комірець сорочки.— Афіші були. Мабуть, приїде.

І йде до хлопців, розмахує сумкою, в яку покладе хліб, і каже рівно, спокійно, ніби грає у шахи і робить хід, знаючи, що неодмінно виграє, не може не виграти:

— Якщо приїдуть, то підемо. Всі, я думаю, підемо.

Тюлька каже:

— Ясно, що підемо. А ти по хліб? Ну, повертайся скоріше, діло тут одне я задумав.

Славко киває, розмахуючи сумкою, йде поволі повз ящики і в під'їзді теж повільно, а вже на вулиці — бігом, що духу, щоб швидше повернутись до ящиків.